

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**III Всеукраїнської
науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

**«Соціально-етичні та деонтологічні проблеми
сучасної медицини
(немедичні проблеми в медицині)»
24-25 лютого 2022 року**

м. Запоріжжя

УДК 614.253(063)

С69

Редколегія:

Боярська Л.М. – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМУ, кандидат медичних наук, професор;

Утюж І.Г. – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ, доктор філософських наук, професор;

Котлова Ю.В. – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМУ;

Сепетий Д.П. – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Мегрелішвілі М.О. – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Касаткіна К.А. – кандидат історичних наук, викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Павленко Н.В. – кандидат філософських наук, викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ.

Збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)» (24-25 лютого 2022 року). – Запоріжжя: ЗДМУ, 2022. – 248 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

ЗМІСТ

1. ФІЛОСОФІЯ МЕДИЦИНИ – ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПРОЕКТ ХХІ СТ.: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

<i>Боярська Л.М., Утюж І.Г., Подлужна В.Р.</i> Роль філософії медицини в підготовці молодих вчених	9
<i>Воронкова В.Г., Андрюкайтене Р.</i> Тенденції розвитку філософії медицини ХХІ століття у контексті зарубіжного досвіду	10
<i>Ureczky E.</i> Careless Carers: The Figure of the Nurse and Representations of the Crisis of Care and Precarity in Post-Millennial Eastern European Cinema	13
<i>Хімич С.Д., Кулик Я.М., Масік Н.П.</i> Морально-етичні принципи в медичному світі та сучасна реальність	16
<i>Козловець М.А.</i> Аксіологічна парадигма медицини як імператив сучасного розвитку людства	18
<i>Білай І.М.</i> Деонтологічні основи проведення фармацевтичної опіки	22
<i>Поцулко О.А.</i> Біотехнологічний конструктивізм як гуманістичний проект в епоху консьюмеризму	23
<i>Утюж І.Г., Кабаков А.О.</i> Вплив індивідуалізованої медицини на практику прийняття медичних рішень	27
<i>Мегрелішвілі М.О.</i> Фактор церкви у прийнятті рішення щодо вакцинації	29
<i>Утюж І.Г., Беленцова К.А.</i> Соціально-філософські проблеми сучасної медицини	31
<i>Ель Гуессаб К.</i> Деонтологічні питання в епоху антропологічної кризи	33
<i>Самойленко О.В., Костюченко Д.О.</i> Значення вивчення філософії медицини для лікарської практики	36
<i>Сініцина А.В., Дойчик М.В.</i> Філософія здоров'я як складова філософії медицини	38
<i>Іванова К.А., Балабай Я.В., Кулакова О.М.</i> Актуальність вивчення біоетики у сучасній системі освіти	40
<i>Сепетий Д.П.</i> Проблема критеріїв науковості у медичному контексті	42
<i>Сумченко С.В.</i> Технології редагування геному людини: деякі філософські проблеми	45
<i>Боярська Л.М., Герасимчук Т. С., Шевченко Р.Л., Капуста В.М., Сліпко В.О., Козлова О.М., Шайхет А.С.</i> Вплив екологічних ризиків біологічного спрямування на якість життя та цілісний світогляд лікарів, що базується на принципах гуманізму і милосердя (випадок з практики)	46
<i>Білокопитова Н.І.</i> Медикалізація культури: етичний підхід	49
<i>Котлова Ю.В., Курочкіна Т.І.</i> Біль у новонароджених – етична, медична, виховна проблема	51
<i>Ханжи В.Б.</i> Двоїсте моделювання: темпоралізація добра і зла та етизація антропоного часу	55

Список використаних джерел

1. Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика. – М., 1994. – С. 462-518.
2. Бодрийяр Ж. Система вещей / пер. с фр. и вступ. ст. С.Зенкина. – М.: Рудомино, 2001. – 224 с.
3. Пико делла Мирандола Джованни. Речь о достоинстве человека // Эстетика Ренессанса / Под ред. В.П. Шестакова. – Т. 1. – М.: Искусство, 1981. – 304 с.
4. Турчин В.Ф. Феномен науки. Кибернетический подход к эволюции. – М.: Словарное издательство ЭТС, 2000. – 368 с.

**ВПЛИВ ІНДИВІДУАЛІЗОВАНОЇ МЕДИЦИНИ
НА ПРАКТИКУ ПРИЙНЯТТЯ МЕДИЧНИХ РІШЕНЬ**

*Утюж Ірина Геннадіївна, професор, д. філос.н.,
завідувач кафедри суспільних дисциплін,
Кабаков Антон Олегович,
клінічний онколог медичного центру ТОВ ОНКОЛАЙФ,
очний аспірант 1-го року кафедри онкології та онкохірургії,
Запорізький державний медичний університет*

Ідея індивідуалізованої медицини (ІМ) набула глобального значення, що почалася на рубежі двох тисячоліть, є особливим культурним проектом, що пропагується великою кількістю людей – представниками інноваційних галузей бізнесу, академічними колами, політиками та іншими зацікавленими сторонами. Проект ІМ вперше почав реалізовуватися в США, але вже незабаром почав з'являтися в Європі та Японії, а також в інших місцях, включаючи Україну. Фінансова, інформаційна та інтелектуальна підтримка ІМ, яка здійснюється вже понад п'ятнадцять років, свідчить про те, що масштаб цього проекту набув світового значення.

Комерціалізація медицини в США викликала неоднозначні соціальні наслідки: з одного боку, якісна медична допомога стала малодоступною для населення людей з низьким рівнем заробітку, з іншого боку, з'явився новий спектр медичних послуг, у тому числі інноваційні форми діагностики, лікування та профілактики, які через свою високу ціну виявилися доступні лише забезпеченому населенню. Проте акцент на розвиток передових медичних технологій дозволив досягти істотного зниження вартості для багатьох різновидів медичних послуг, у тому числі генетичного консультування на основі повного секвенування геному людини тощо. Завдяки цьому ціла низка досягнень ІМ стала більш доступною для більшості населення. Ідеологія ІМ, реалізація культурного проекту ІМ передбачає не лише наявність потужної науково-технологічної бази, а й наявність власної ідеології, яка є ІМ фундаментом охорони здоров'я завтрашнього дня.

Основними характеристиками ІМ її ідеологи називають предиктивність, превентивність, персоналізацію лікувально-профілактичних засобів, а також партисипацію – активну участь пацієнтів у прийнятті рішень щодо власного здоров'я. У світлі цієї ідеології ІМ проголошується антиподом «конвенційної медицини», ефективнішим і дешевим засобом забезпечення здоров'я. Ідеологи ІМ не втомлюються повторювати, що успіх ІМ залежить від більш

відповідальних та узгоджених дій усіх сторін, залучених до реалізації цього проекту – підприємців, управлінців, науковців, медиків, пацієнтської спільноти, мас-медіа тощо. «Мій медичний вибір»: ідеологія ІМ у дії 14 травня 2013 р. в «Нью-Йорк Таймс» була надрукована стаття, в якій голлівудська актриса Анджеліна Джолі розповіла величезній читацькій аудиторії про те, що їй було зроблено хірургічну операцію з видалення молочних залоз збереженням шкіри та подальшою установкою імплантат з метою запобігання можливому розвитку раку грудей у зв'язку з присутністю в її організмі мутації гена BRCA1, BRCA2 [1]. Приводом для проведення операцій стали побоювання через погану спадковість актриси по прямій лінії та прагнення значно зменшити ризик розвитку захворювання. У своїй статті «Мій медичний вибір» Джолі закликала всіх жінок відповідальніше ставитися до свого здоров'я і за допомогою лікарів тримати ситуацію зі здоров'ям під контролем. 24 березня 2015 р. на сторінках тієї ж газети Джолі повідомила про те, що зазнала профілактичної операції з видалення яєчників та фалопієвих труб [2]. Обидві публікації в Нью-Йорк Таймс викликали цілий ряд співчутливих відгуків [3]. Інтернет-версії інших видань кинулися публікувати визнання інших, менш відомих жінок, про їхній досвід запобігання раку грудей. Феміністки стали закликати вести кампанії щодо підвищення поінформованості про онкологічні захворювання. З'явилися новини про створення колекції купальників для жінок, які пережили мастектомію, про виставки, присвячені жіночим грудям, влаштовані художницями-феміністками, які зазнали операції з видалення молочних залоз. Незважаючи на те, що у всіх цих публікаціях на першому плані була феміністська проблематика вільного жіночого вибору, всі вони виступили також і яскравим прикладом ідеології ІМ у дії. Хірургічна профілактика раку постала як плід добровільного, усвідомленого прагнення зберегти здоров'я та засіб зменшення ризиків майбутніх захворювань. Хвиля дискусій, ініційованих публікацією про медичний вибір Джолі, успішно показує, що у західному суспільстві ідеологія ІМ вже набуває широкого визнання. Про прийняття медичних рішень свідчить той факт, що на початку ХХІ ст. пацієнти стали більш активними учасниками процесу прийняття медичних рішень.

На сьогодні деякі медичні рішення стали прийматися за участю юристів, психологів, філософів, цивільних активістів, які опинилися в ролі «чужинців біля ліжка хворого» [4]. Лікарі та пацієнти: від патерналізму до партнерства і далі ідеологи ІМ серед найбільш значущих характеристик «медицини завтрашнього дня» називають партисипацію – активну участь пацієнтів у прийнятті медичних рішень. У публікаціях на цю тему підкреслюється, що в недалекому майбутньому у розпорядженні пацієнтів буде все більший обсяг знань про їхню власну генетичну схильність до тих чи інших захворювань; добре освічені пацієнти братимуть участь у прийнятті вірніших лікувальних рішень; медичні документи будуть проводитися з більшою орієнтацією на пацієнтів, ніж на лікарів та установи, пацієнти отримують до них більший доступ та контроль; переважання генетичної інформації серйозно вплине спосіб життя людей, зокрема поза стін закладів охорони здоров'я [5].

Просування культурного проекту ІМ за допомогою підтримки його ідеології означає, що ідеї профілактики знову набирають сили. Проте, за нових умов профілактика позиціонується як економічно вигідніша стратегія. Ідеологи ІМ передбачають, що в нових умовах лікарі мають не стільки лікувати, скільки бути консультантами зі здорового способу життя, але наукова база для такої консультативної практики повинна спиратися на колосальний обсяг генетичної та іншої інформації. Етика індивідуалізму і фамілізму у розвитку ІМ як культурний проект історично і культурно найбільш тісно пов'язані з суспільствами, заохочують індивідуалізм і відповідний йому тип етики – етику турботи себе.

Список використаних джерел

1. Jolie Pitt A. My Medical Choice // New York Times. 2013. May 14. URL: <http://www.nytimes.com/2013/05/14/opinion/my-medical-choice.html>
2. Jolie Pitt A. Angelina Jolie Pitt: Diary of a Surgery // New York Times. 2015. March 24. URL: <http://www.nytimes.com/2015/03/24/opinion/angelina-jolie-pitt-diary-of-a-surgery.html>
3. Rabin R.C. In Israel, a Push to Screen for Cancer Gene Leaves Many Conflicted // New York Times. 2013. November 26. URL: <http://www.nytimes.com/2013/11/27/health/in-israel-a-push-to-screenfor-cancer-gene-leaves-many-conflicted.html> (дата обращения: 9.07.2016); Tessier M. Readers Respond: On 'Angelina Jolie Pitt: Diary of a Surgery' // New York Times. 2015. March 25. URL: http://takingnote.blogs.nytimes.com/2015/03/25/readers-respond-on-angelina-jolie-pitt-diary-of-a-surgery/?_r=0 Wurtzel E. The Breast Cancer Gene and Me // New York Times. 2015. September 25. URL: <http://www.nytimes.com/2015/09/27/opinion/sunday/elizabeth-wurtzelthe-breast-cancer-gene-and-me.html>
4. Rothman D.J. Strangers at the Bedside: A History of How Law and Bioethics Transformed Medical Decision Making. New York: Basic Books, 1991.
5. Abrahams E., Ginsburg G.S., Silver M. The Personalized Medicine Coalition: Goals and Strategies // American Journal of Pharmacogenomics. 2005. Vol. 5 (6). P. 348.

ФАКТОР ЦЕРКВИ У ПРИЙНЯТТІ РІШЕННЯ ЩОДО ВАКЦІНАЦІЇ

*Мегрелішвілі Марія Олексіївна, к.філос.н, доцент,
доцент кафедри суспільних дисциплін,
Запорізький державний медичний університет*

Однією з проблем, що актуалізувалася у період пандемії COVID-19 – це небажання доволі високого відсотка громадян щеплюватися. Так, в Україні «за результатами опитування, проведеного Соціологічною групою «Рейтинг» 10-13 листопада 2021 року, 46% опитаних зазначили, що вже вакцинувалися (перше, або ж друге щеплення). 16% вказали, що готові вакцинуватися, 36% – не готові» [1].

Причини відмови від цієї процедури різні – від побоювання за можливі негативні наслідки для здоров'я від щеплення, до внутрішнього супротиву